Seat No. : ______________

TA-121

M.A. Sem. - II
April-2013

Gujarati (409)

ભાષા સિદ્ધાંત અને વ્યવહાર

Time : 3 Hours] **[Max. Marks : 70**

૧. ભાષાવિજ્ઞાનના વિષય પ્રદેશની સામાન્ય સમજૂતી આપી ભાષાવિજ્ઞાન અને શરીરવિજ્ઞાન, ભાષાવિજ્ઞાન અને મનોવિજ્ઞાન, ભાષાવિજ્ઞાન અને સમાજશાસ્ત્ર, ભાષાવિજ્ઞાન અને ઈતિહાસ, ભાષાવિજ્ઞાન અને નૃવંશશાસ્ત્ર વિશે વિગતે પરિચય આપો. ૧૪

અથવા

ભાષાવિજ્ઞાનની ચાર મહત્ત્વની શાખાઓ – વાક્યવિજ્ઞાન, પદવિજ્ઞાન, ધ્વનિવિજ્ઞાન, અર્થવિજ્ઞાનનો વિગતે પરિચય કરાવો.

૨. ધ્વનિઘટક એટલે શું તે સમજાવી ગુજરાતી ભાષાના ધ્વનિઘટકોનો પરિચય કરાવો. ૧૪

અથવા

નોંધ લખો : (**બંને**)

(૧) અક્ષર અને સંધ્યક્ષર

(૨) સહવર્તી ધર્મો

૩. રૂપઘટક એટલે શું ? તે સમજાવી રૂપઘટકના વિવિધ પ્રકારોનો પરિચય આપો. ૧૪

અથવા

રૂપ-રૂપઘટક-ઉપરૂપઘટકની વિભાવના સદૃષ્ટાંત સમજાવો.

૪. વાક્ય એટલે શું ? તે સ્પષ્ટ કરી સાદી સંયુક્ત અને સંકુલ વાક્યરચનાનો સદૃષ્ટાંત પરિચય આપો. ૧૪

અથવા

નોંધ લખો : (**બંને**)

(૧) 'ઋ' નું પરિવર્તન

(૨) મધ્યસ્થાનના અલ્પપ્રાણ વ્યંજનનું પરિવર્તન

૫. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : **૧૪**

(૧) ગુજરાતી ભાષામાં સ્વરધ્વનિઓ કેટલા છે ? કયા કયા ?

(૨) પૂર્વ સ્વર દીર્ઘત્વ, સંયુક્ત વ્યંજનોનું સરલીકરણ, સંયુક્ત વ્યંજનોનો વિશ્લેષણમાંથી કોઈ એક પરિવર્તનના બે ઉદાહરણ આપો.

(૩) જંકચરનું કોઈ એક દૃષ્ટાંત આપો.

(૪) નીચેના ધ્વનિઓમાંથી પાર્શ્વિક, સંઘર્ષી અને પ્રકંપી ધ્વનિઓ ઓળખાવો :

ળ, ગ, શ, ન, પ, ર, જ, લ

(૫) નીચેનામાંથી કયા ધ્વનિઓ અલ્પપ્રાણ છે ?

ખ, ક, ન, ગ, ચ, ટ, ઠ, પ

(૬) ગુજરાતી ભાષાના મૂર્ધન્ય વ્યંજનો કયા કયા છે ?

(૭) ગુજરાતી ભાષાના સંઘર્ષી વ્યંજનો જણાવો.

(૮) ગુજરાતી ભાષામાં અર્ધસ્વર કેટલા છે ? કયા કયા ?

(૯) ગુજરાતી ભાષામાં વપરાતા નીચેના ધ્વનિઓની ઓળખ આપો :

ળ, ર, ય, વ

(૧૦) મહાપ્રાણ વ્યંજનના પરિવર્તનના કોઈપણ બે દૃષ્ટાંત આપો.

(૧૧) નીચેના વિધિવાક્યને નિષેધ વાક્યમાં ફેરવો :

રમેશનું ભણતર સારું.

(૧૨) નીચેના કર્તરિવાક્યને કર્મણિવાક્યમાં ફેરવો :

અશોક કંઈ બોલ્યો ન હતો.

(૧૩) નીચેના શબ્દોમાંથી પૂર્વપ્રત્યયો છૂટા પાડો અને તેનું કાર્ય જણાવો :

અધર્મ, અપૂરતું, બેજવાબદાર, ગેરવાજબી

(૧૪) રૂપઘટકની વ્યાખ્યા આપો.